

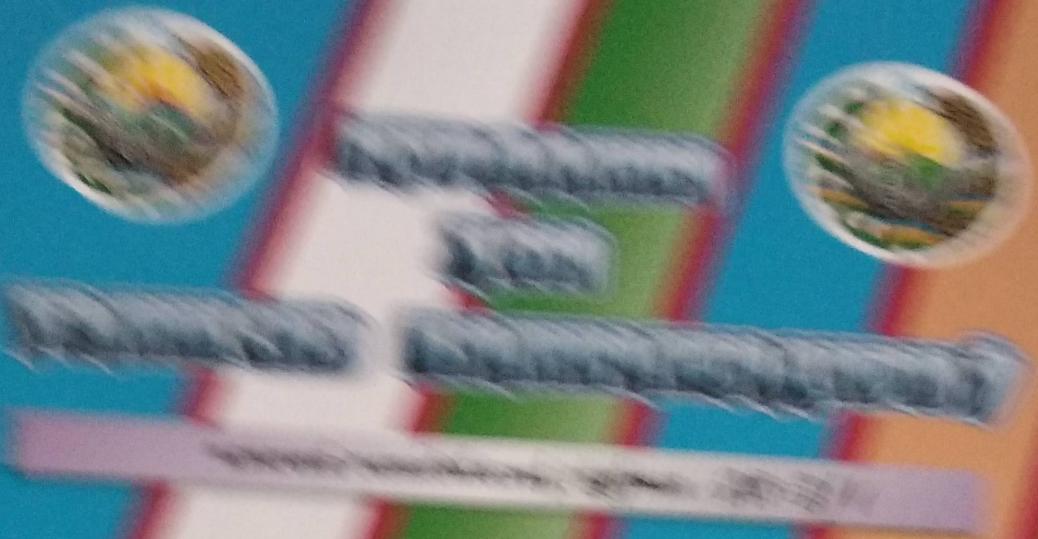
МУДАСЫМ
ХЭМ

ҰЗДИКСІЗ БИЛДІРДЕДІКІР!

наукии методикалық жұфнақ № 3/4

Некіс - 2022

МУДАДЫК
ХСМ

ЖАМБЫЛСЫ

СИЛАМАЛДАРДЫ

жеккенд-жемдүларлық жыныс № 3/1

Некес - 2022

МУГАЛЛИМ ҲӘМ ҰЗЛІКСІЗ БИЛДІМДЕНДЕРІҮ

ISSN 2181-7138

№ 3/1 - 2022 жыл

Ілімий-методикалық журнал

Редактор:

А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:

Мақсет АЙЫМБЕТОВ
Нагмет АЙЫМБЕТОВ
Байрамбай ОТЕМУРАТОВ
Кеңесбай АЛЛАМБЕРГЕНОВ
Алишер АЛЛАМУРАТОВ
Дилшодхұја АЙТБАЕВ
Тұлқин АЛЛАЁРОВ
Умида БАХАДИРОВА
Фархад БАБАШЕВ
Аскәр ДЖУМАШЕВ
Гүлнара ЖУМАШЕВА
Мырзамурат ЖУМАМУРАТОВ
Асқарбай НИЯЗОВ
Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ
Бахтиёр РАХИМОВ
Арзы ПАЗЫЛОВ
Барлықбай ПРЕНОВ
Қаххор ТУРСУНОВ
Тажибай УТЕБАЕВ
Саодат ТОШТЕМИРОВА
Амангелди УТЕПБЕРГЕНОВ
Ризамат ШОДИЕВ
Зафар ЧОРШАНБИЕВ
Дүстназар ХИММАТАЛИЕВ
Гулрухсөр ЭРГАШЕВА

Шолжемесстириүшілер:

Қарақалпақстан Республикасы
Халық билимдепдириү
Министрлиги, ӨЗПНИИ
Қарақалпақстан филиалы

Өзбекстан Республикасы
Министрлер Кабинети
жапындағы Жоқарғы
Аттестация Комиссиясы
Президиумының 25.10.2007
жыл (№138) қарары менен
дизимге алышды

Қарақалпақстан Баспа соз ҳәм
хабар агентлиги тәренинең
2007-жылды 14-февральдан дизимге
алышды №01-044-саылды гүйалық
берилген.

Мәизил: Нокис қаласы,
Ериазар Алакоз кошеси №54

Тел.: 224-23-00
e-mail: uznii@pkkf@mail.uz,
mugallim-pednauk@mail.uz
www.mugallim-uziksiz-bilim.uz

Журналга келген мақалаларға жуурап қайтарылмайды, журналда жериялатын мақалалардан
алынған үзиндер «Мугаллим ҳәм ұзліксіз билимдепдириү» журналынан алышты, деп корсетіліп
шарт. Журналға 5-6 бет колеміндегі материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шрифтінде
электрон версиясы менен бирге қабыл етіледі. Мақалада көлтирилген мәғлұмматтарға автор жуурапкер.

Министр культуры Ильяша "Балтаг-Балтаг" сообщил что группе фольклористов из Казахстана, посетившей Благовещенск в 2001 году, группа певцов из Казахстана Балтаг покорила зрителей своим выступлением на концерте, состоявшемся в Благовещенске.

Слова благодарности выражают администрации муниципальных земель и сельскохозяйственным организациям за предоставленные земли, право пользования и производство зерновых и зернобобовых культур.

SINTAKSIS DOPLEMENI OF OTISKOVÁ MODELLASHTIRIÝH TEKNOLOGIYASIDAN FÖRDƏR ANIŞTIRING PLİATÜRLƏRİNƏ ANGAR

卷之三

Discrete domains and overlapping Pedagogical instant methodologies
in TBL: Individual & group tasks

Es kann sich um zirkuläre Tumoren, solide, diffuse, exzessiv polyzyklisch verzweigte oder

Б. ПОДГОТОВКА К ТЕЗАУРУ: Использование, обсуждение, выявление, обобщение, тезаурум

Key words: modelling, simulation, optimising, training, pedagogical technologies, systems, performance measurement, performance evaluation.

2022-ŋgil 7-dekada ang hukompar 2019-ŋgil 9-billion Republikanoong
panggantala-dining bedinis entoma pa malaki ba-pula "Thesaurus atayaw" TV huli
"Thesaurus atayaw panggantala-dining entoma pa malaki" sa liming "la'lim na fan
atayaw panggantala-dining". Sa limi ayus sa limi entoma ang ultangan: "Umalas na la'lim
entoma yandili takom ilipotish, adal sa limi entoma makonsumismo nabalik, makon
panggantala-dining suminasyon atayaw panggantala-dining masarap malibot kahitayayabak ang gantala
dawon atayaw, umunay a'ma sa limi entoma tubilis nabalik, ghat allan, informatika
bawalis matutulka, teknika, konya, biologiya kabis bedilga entoma na talak yugor ba'igan
bawalis qhipu ka'ndi ligas taraks a'qpanok, sa'lim na a'qpanok entoma bawalis
talak yandilatam jelyi atayaw a'qpanok atayaw sa'lim makonsumismo facilization atay
bawalis sasamahan ligas nabalik, atayaw sa'lim makonsumismo qabul kwantitative bawalis
bawalis ka'qpanok, qhipu-kaligay na inventaria facilization ang "bawalis".
Sa'lim inventaria yandilatam entoma jelyi atayaw suminasyon makonsumismo yandilatam
na a'qpan yandilatam sa'lim-qhipu inventaria bawalis inventaria qhipu
experimental laboratory-alat, yugor technology makonsumo na bawalis-kwani takha

"See-fan - terkeqiyot anoi. Zamunurlo See-fan yutayanya, intarwana g'oychaga xaywagan de-hamming ham, jatirayting ham arbaeqi yor'a faget ilen va ma rafat, amalitad xatayiq, bar xoxwanga bilindii hadbar hawaden hit O'zbekiston yangi taraqqiyat bengchaga qillib chiqo olmisi" Uluar Shabuncu olim filologiya fakultet doktori, professor Nizomiddin Mahamedov ta'kidligendeik, "Ma'naviyating, xususan milliy xaywanning shah-nomaisti va kamid topshidi ons til fuqarolicha q'ira tarqiyat bosh

РЕЙНОМЕ
Макола натижасида “соддаге-мараллик” сөнгасига жа бўлатиң сўхтарининг семантик хусусиятларини таъсил килишга багчилашсан бўлиб унда иштаги таъсилати бўйича лексемаларниң ахборот етказишадиги роли ва ундириши стилестик хусусиятлари бўтилганан.

РЕЙНОМЕ
Статья посвящена анализу семантических особенностей слов с семантическим значением «мужество» в английском языке, роли таких лексем в английском языке в передаче информации и их стилистические особенности.

SUMMARY
The article is devoted to the analysis of semantic features of words with the semantic meaning «courage» in English, the role of such lexemes in the transmission of information in English and their stylistic features.

SINTAKSIS BO'LIMINI O'QITISHDA MODELLASHTIRISH TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Ro'tziyeva S.H.

*Buxoro davlat universitetining Pedagogika instituti maktabgacha
ta'lim kafedrasи o'qituvchisi*

Tayanch so'zlar: modellashtirish, ta'lim, tarbiya, o'qitish, pedagogik texnologiyalar, sintaksis, gap bo'laklari, integratsiya, uzlusiz ta'lim.

Ключевые слова: моделирование, образование, воспитание, обучение, педагогические технологии, синтаксис, части речи, интеграция, непрерывное образование.

Key words: modeling, education, upbringing, training, pedagogical technologies, syntax, parts of speech, integration, continuous education.

2017-yil 7-fevralda imzolangan 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha "Harakatlar strategiyasi" IV bobi "Ijtimoiy sohani rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari" bo'liming "Ta'lim va fan sohasini rivojlantirish" bo'limi aynan ta'lim sohasiga bag'ishlangan: "Uzlusiz ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, sifatli ta'lim xizmatlari imkoniyatlarini oshirish, mehnat bozorining zamонавиј ehtiyojlariga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlash siyosatini davom ettirish; umumiy o'rta ta'lim sifatini tubdan oshirish, chet tillar, informatika hamda matematika, fizika, kimyo, biologiya kabi boshqa muhim va talab yuqori bo'lgan fanlarni chugurlashtirilgan tarzda o'r ganish; ta'lim va o'qitish sifatini baholashning xalqaro standartlarini joriy etish asosida oliy ta'lim muassasalari faoliyatining sifati hamda samaradorligini oshirish, oliy ta'lim muassasalariga qabul kvotalarini bosqichma-bosqich ko'paytirish; ilmiy-tadqiqot va innovatsiya faoliyatini rag'batlantrish, ilmiy va innovasiya yutuqlarini amaliyotga joriy etishning samarali mexanizmlarini yaratish, oliy o'quv yurtlari va ilmiy-tadqiqot institutlari huzurida ixtisoslashtirilgan ilmiy-eksperimental laboratoriylar, yuqori texnologiya markazlari va texnoparklarni tashkil etish"

"Ilm-fan – taraqqiyot asosi. Zamонавиј ilm-fan yutuqlariga, innovatsion g'oyalarga tayanmagan davlatning ham, jamiyatning ham kelajagi yo'q, faqat ilm va ma'rifat, intellektual salohiyat, har tomonlama bilimli kadrlar hisobidan biz O'zbekistonni yangi taraqqiyot bosqichiga olib chiqa olamiz" Ulkan tilshunos olim filologiya fanlari doktori, professor Nizomiddin Mahmudov ta'kidlaganidek, "Ma'naviyatning, xususan milliy ma'naviyatning shakllanishi va kamol topishida ona tili favqulodda o'r in tutganligi bois

istiqlol davrida ona tili, ona tili ta'limi, til masalalariga alohida e'tibor qaratildi. 2017-yilda Vazirlar mahkamasi tomonidan belgilangan DTSda shunday deyilgan: "Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalarida Ona tili fanini o'qitishning asosiy maqsadi — o'z fikrini og'zaki va yozma tarzda to'g'ri va ravon bayon qiladigan, kitobxonlik madaniyati shakllangan, mustaqil va ijodiy fikrlay oladigan, o'zgalar fikrini anglaydigan — muloqot va nutq madaniyati rivojlangan shaxsni kamol toptirishdan iborat. Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalarida Ona tili fanini o'qitishning asosiy vazifasi: O'quvchi shaxsini fikrlashga, o'zgalar fikrini anglashga, o'z fikrini og'zaki hamda yozma shaklda savodli bayon qila olishga qaratilgan nutqiy kompetensiyani rivojlantirish;

O'quvchilarda grammatikaga oid o'zlashtiriladigan bilimlarni (fonetika, leksikologiya, so'zning tarkibi, so'z yasalishi, morfologiya, sintaksis, yozuv va imlo, tinish belgilari, nutq uslublari, stilistikaga oid tushunchalarni) rivojlantirish;

Ona tilining keng imkoniyatlaridan unumli foydalangan dolda to'g'ri va ravon bayon eta olishni rivojlantirishga qaratilgan lingvistik kompetensiyalarni shakllantirishdan iborat. O'zbek (ona) tilini o'qitish markazida til o'rganuvchilarning o'zaro hamda o'qituvchisi bilan nutqiy muloqoti turmog'i lozim bo'ladi. Ammo mana shu muloqot to'g'ri yo'lga qo'yilishi uchun grammatika qonun-qoidalarini yaxshi bilishga ko'maklashuvchi topshiriqlardan iborat mashg'ulotlar nazariy yoki amaliy ahamiyat kasb etibgina qolmay, o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini shakllantiradi, orttirishga ham hissa qo'shishi talab etiladi. Ana shu qiziqishni shakllantirishda, uni tobora mustahkamlab borishda sintaksisni o'rgatish muhim ahamiyat kasb etadi. Ijodiy tafakkur sohibi, ya'ni o'sayotgan, rivojlanayotgan va taraqqiyot sari yuz tutayotgan mamlakatimiz uchun zarur bo'lgan, ijodkor va mustaqil fikrlay oladigan shaxsni tarbiyalab voyaga yetkazish ona tili ta'limi oldida turgan eng muhim dolzarb vazifa hisoblanadi. O'zbek tilida tilshunoslikning katta bo'limlaridan biri bo'lmish sintaksis bo'limining asosiy o'rganish obyektlaridan biri gap bo'laklarini o'qitishda ta'lim berish usullaridan qaysilaridan foydalanilsa ta'lim sifati, mavzuni o'rgatish sifati oshishi masalasi bugungi kuning dolzarb masalalaridan biridir. Shu sababdan gap bo'laklarini o'qitishda qo'llaniladigan metodlardan modellashtirish asosida o'qitish samarali usullardan biridir. Til ta'limida gap bo'laklarini modellashtirish metodi orqali o'rgatish va ushbu mavzuni o'tishda qo'llaniladigan grammatik model-qoliqlar silsilasini ishlab chiqish, ularni dars jarayonida qo'llash va shu asosda faol qurilma sifatida tushuniladiki, unga muayyan obyekt haqida ma'lumotlar kiritilganda hosila sifatida yana shu obyekt yuzaga keladi.

Model – biror obyekt yoki obyektlar tizimining obrazi yoki namunasidir.

Masalan, yerning modeli – globus, osmon va undagi yulduzlar modeli – planetariy ekrani, pasportdagи suratni shu passport egasining modeli deyish mumkin. Model tushunchasi(lotincha "modelus" so'zidan olingan bo'lib, "nusxa", "andaza", "o'Ichov", "me'yor" ma'nolarni anglatadi) tabiiy fanlar yoki umuman fonda shunday moddiy qurilma sifatida tushuniladiki, unga muayyan obyekt haqida ma'lumotlar kiritilganda hosila sifatida yana shu obyekt yuzaga keladi.

Model	П+Г	S + V	E+K
Misollar	Я пишу	I am writing	Men yozyapman
	Он читает	I have read	U o'qildi.

S+V : I read (Men o'qidim), He goes(U ketdi).

S+V+O: We came to the university (Biz universitetga keldik.)

Gapning tarkibiga kiruvchi va birorta so'roqqa javob bo'lувчи so'zlar gap bo'laklari deyiladi. Gap bo'laklari bosh bo'laklar va ikkinchi darajali gap bo'laklariga bo'linadi. Bosh bo'laklarga ega(subject – предмет) va kesim(verb –лагол) kiradi. Ikkinchi darajali bo'laklariga to'ldiruvchi (the object – объект), aniqlovchi (the attribute – определительный) va hol (modifier – модификатор) kiradi. Yig'iq gap saqat bosh bo'laklardan iborat.

Masalan: The car stopped. (S+V – Subject – the car, V – stopped)

Mashina to'xtadi. (E+K) (Ega – mashina, Kesim – to'xtadi).

Kesim (The predicate or verb. Gap bo'laklarining modellashtirishida kesim gap bo'lagining modeli ingliz tilida – V, rus tilida – Г) gapning bosh bo'lagi hisoblanadi. O'zbek tilida bitta kesimning o'zi ham gap bo'lib kela oladi. Lekin ingliz va rus tillarida eng kichik yig'iq gap ega+kesimdan iborat.

Kesim sodda va qo'shma kesimga bo'linadi. Qo'shma kesim ham o'z navbatida qo'shma ot-kesim va qo'shma fe'l-kesimga bo'linadi 2:

He learns French (sodda fe'l kesim – simple verb – learns). (S+svV+O). U fransuz tilini o'rganadi. My father is a doctor (qo'shma ot-kesim – composite noun predicate: is a doctor). (S+cV) Mening otam — doktor. I must go there at once (qo'shma fe'l-kesim(composite verb predicate) – must go). (S+cV+M). Men u yerga zudlik bilan borishim kerak. Qo'shma ot-kesim to be bog'lovchi fe'lining shakli va ot qismdan iborat bo'ladi. Kesimning ot qismi uning asosiy ma'nosini ifodalaydi.

Ega (The subject. Gap bo'laklarini modellashtirishda ega gap bo'lagi modeli – S, П) kesimdan keyingi bo'lak hisoblanadi. Ingliz tilida bosh bo'lak qismidadir. Chunki gap bo'lishi uchun ega va kesimdan iborat bo'lishi kerak. Ega barcha so'z turkumlari bilan ifodalanadi. Uning qaysi so'z turkumlari bilan ifodalanganligini ham modellashtirishda berishga harakat qildik va subject belgisidan keyin pastki qismda ko'rsatdik. Masalan:Ega quyidagilar bilan ifodalanadi:

1. Ot(noun – N) bilan: The steamer has arrived(SN+V). Paroxod yetib keldi.

The meeting is over(SN+V). Yig'ilish tugadi. Ot – noun bilan ifodalangan egayuqoridagimodelashtiriladi.

2. Olmosh(pronoun – P) bilan: He works at a factory(SP+V+M). U zavodda ishlaydi. Who tore this book?(SP+V+O?) Bu kitobni kim yirtdi. Olmosh – pronoun bilan ifodalangan ega yuqoridagidek modellashtirildi.

3. Infinitiv(The infinitive) va infinitivli iboralar bilan: To swim is pleasant. (SI+V) Cho'milish yoqimli.For him to come was impossible.(SI+V) Uning uchun kelishning imkonи yo'qedи. Infinitiv bilan ifodalangan ega SI bilan modellashtirildi.

4. Gerund(the gerund) yoki gerundli ibora bilan: Smoking is not allowed here. (SG+V+M) Bu yerda chekishga ruxsat etilmaydi.

Listening to music is loved to me.(SG+V+O) Musiqa eshitish menga yoqadi. Gerund bilan ifodalangan ega yuqoridagidek SG bilan modellashtirildi.

5. Son(numerative – Nm) bilan: Three were absent from the lecture. (SNm+V+M)

Leksiyada uchta (uch kishi) yo'q edi. Ega va unga qarashli bo'lgan ikkinchi darajali bo'laklar ega (yo'yiq ega) guruhini tashkil qiladi. Kesim va unga qarashli, tobe ikkinchi darajali bo'laklar kesim (yo'yiq kesim) guruhini tashkil qiladi.

Masalan:

Ega guruhi (Subject group)

The blue car

Ko'k mashina

The manager of our office

Offis boshlig'i

Kesim guruhi (Predicate group)

stopped at the gate.

darvozada to'xtadi.

has received a telegram

telegramma qabul qilgan.

Ingliz tili grammatikasining butun modeli juda katta hajmga ega. Bunda o'quv materialining hajmidan kelib chiqqan holda nisbatan qisqartirilgan modeli keltiriladi. Gaplarni tadqiq qilishning uch bosqichli ko'rinishi umum tomondan tan olingan:

1) so'zlar (so'z turkumlari);

2) frazalar (gap bo'laklari);

3) gaplar (gap konstruksiyalarining sxemalari).

Ingliz tilidagi gaplarning asosiy konstruksiyalari ro'yxatini keltiramiz:

1. Ega+kes.+to'ld.+hol (kengaytirilgan darak gap) Students bought books yesterday.

2. Ega+kesim (kengaytirilmagan gap) It is good.

3. Ega+gram.f.+not+k+to'ld.+hol (inkor gap) Students did buy books yesterday.

4. Aniq.+ega+kes.+to'ld.+aniq.+hol (aniqlovchili gap) The blue car stopped at the big gate.

5. Gram.f.+ega+k+to'ld.+hol (umumiy so'roq gap) Has he been working since morning?

6. So'roq so'z+gram.f.+cga+k+to'ld.+hol (maxsus so'roq gap) Why are you sitting here?

Yuqorida modellarda ega va kesimning turlari ham berib o'tildi. Tilshunoslik fanini o'qitishda modellashirish metodi ilmiy tushunchalar, qonuniyatlar va o'zgarishlar jarayonlarini o'r ganuvchilar ongida esda qolishini osonlashtirish bilan birga miyadagi ilmiy chalkashliklarni tartiblashga, bir qonuniyatni boshqasi bilan solishirib farqlay olishga hamda uzoq vaqt ma'lumotni eslab qolishga yordam beradi. Umumiyl o'rta ta'llim mabitablarida ona tili darslarida aynan modellashirishmetodidan hozirda foydalanilmayapti. modellashirib o'rgatilsa, gaptuzayotganda xatoliklarga olib kelmasligi uchun zamin yaratadi. Bu esa insonko'rgan narsasini kodlashtirib o'rgansa, xotirasida yanada mustahkamroq o'mashadi. Bunda biz modellarning tabiiy va fikriy modellar kabi turlarini o'quvchilarning yosh xususiyatlarni hisobga olgan holda o'rgatishimiz kerak. O'zbek tilshunosligi bilan ingliz tilshunosligining bir qator farqli jihatlari mavjud. Ingliz tili grammatikasi o'zbek grammatikasining ma'lum qismidagina mos keluvchi joylari mavjud.

Qiyoslang: 1. Qishloqda muallim, zavodda ishchi. (inglizcha model: M+V, M+V yoki o'zbekcha modeli: H+K, H+K) 2. Halim shaharda o'qituvchi, G'afur zavodda ishchi. (inglizcha model: S+M+V, S+M+V yoki o'zbekcha modeli: E+H+K, E+H+K)

Ko'rindiki, birinchi guruh birikuvlari g'ayrime'yoriy, ikkinchi guruh birikuvlari esa o'zbek nutqiga xos me'yoriy qurilma ekanligi hech kimda shubha uyg'otmaydi. Demak, o'rin hollari payt hollari kabi gap kengaytiruvchilaridir. Endi holning boshqa turlariga dig'at qilamiz:

1. Ilgari ikkalamiz birga talaba edik. (inglizcha model: M+S+V yoki o'zbekcha modeli: H+E+K)

2. Bu payt sen kabi o'qituvchiman. (inglizcha model: M+M+V yoki o'zbekcha modeli: H+H+K)

3. Shu boisdan dadam ishchi edi. (inglizcha model: M+S+V yoki o'zbekcha modeli: H+E+K)

Birinchi gapda birga so'zi ravish, ikkinchi gapda sen kabi o'xshatish, uchinchi gapdagi shu boisdan so'zshakli sabab holi1.

Holning gap kengaytiruvchisi ekanligini asoslash uchun ot- kesimli gaplardan foydalandik. Bunda holning gap kengaytiruvchigi yaqqol ko'zga tashlanadi. Hol barcha mustaqil so'z turkumi bilan ifodalanadi:

- 1) se'l(verb – V): Shalola shoshilib gapirdi (modeli: S+MV+K) .
- 2) ot(noun – N): Uydan chiqarib ketdi (modeli – MN+V);
- 3) sifat(adjective – A): U yaxshi o'qiydi; (modeli – S+MA+V)
- 4) son(numberative – Nm): Bir keldi, bir ketdi; (MNm+V,MNm+V)
- 5) olmosh(pronoun -Pn): Bunda ari keltiradi bol, (modeli- MPn+S+V+O)
- 6) ravish(adverb–Ad): Yig'ilish kech tugadi. (S+MAd+V)

Gap bo'laklarini o'rganish, umuman, gap to'g'risidagi ta'limotning ajralmas bir qismidir. Bu qoliplashtirish tilning o'ziga xosxususiyatlarini ochadi va o'rganishni tez va osonlashtiradi. Sintaksis bo'limidagi mavzular o'tilayotganda ushbu metoddan foydalansa, ularni ingliz va rus tillaridagi gap bo'laklari joylashish tartibi, nmodellari bilan qiyoslab o'rgatilsa, fanlararo integratsiya orqali tushuntirilsa, o'quvchilarda ushbu mavzuga qiziqish uyg'otadi, yaxshi tushunadi va ushbu mavzu ularning xotirasida yanada mustahkamlanadi.

Adabiyotlar:

1. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha "Harakatlar strategiyasi to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti 2017-yil7-fevraldag'i PF-4947-sonli farmoni.
2. Natalia Slioussar. Grammar and Information Structure a study with reference to Russian. Copyright, 2007.
3. НематовХ. Лингвистик тадқиқот методикаси, методологияси ва методлари. – Бухоро: НС, 2003.
4. Rahimov A. Kompyuter lingvistikasi asoslari. –Toshkent: "Akademnashr", 2011.
5. Yo'ldoshev J.G'. Usmonov S.A. Zamonaviy pedagogic texnologiyalarini amaliyatga joriy qilish. –Toshkent: "Fan va texnologiya", 2008.

РЕЗИОМЕ

Maqola modellashtirish texnologiyasidan ta'lim tizimida o'zaro ingliz va rus tillari bilan integratsiyalashgan holda o'qitishning samarador yo'llari haqida fikr yuritilgan.

РЕЗИОМЕ

В статье рассматриваются эффективные способы обучения технологии моделирования в системе образования, интегрированные с английским и русским языком.

SUMMARY

The article discusses effective ways of teaching modeling technology in the education system, integrated with the english and russian language.

1. Ilgari ikkalamiz birga talaba edi. (inglizecha model: M+S+V yoki o'zbekcha modeli: H+E+K)

2. Bu payt sen kabi o'qituvchiman. (inglizecha model: M+M+V yoki o'zbekcha modeli: H+H+K)

3. Shu boisdan dadam ishechi edi. (inglizecha model: M+S+V yoki o'zbekcha modeli: H+E+K)

Birinchi gapda birga so'zi ravish, ikkinchi gapda sen kabi o'xshatish, uchinchchi gapdag'i shu boisdan so'zshakli sabab holi.

Holning gap kengaytiruvchisi ekanligini avoslash uchun ortasini gaplardan mustaqil so'z turkumi bilan ifodalanadi:

1) fe'l(verb - V): Shalola shoshilib gapirdi (modeli: S+MV+K).

2) ot(noun - N): Uydan chiqarib ketdi (modeli - MN+V);

3) sifat(adjective - A): U yaxshi o'qiydi; (modeli - S+MA+V)

4) son(numberative - Nm): Bir keldi, bir ketdi; (MNm+V,MNm+V)

5) olmosh(pronoun - Pn): Bunda ari keltiradi bol, (modeli- MPn+S+V+O)

6) ravish(adverb-Ad): Yig'ilish kech tugadi. (S+MAd+V)

Gap bo'laklarini o'rganish, umuman, gap to'g'risidagi ta'limotning ajralmas bir qismidir. Bu qoliplashtirish tilning o'ziga xosxususiyatlarini ochadi va o'rganishni tez va osonlashtiradi. Sintaksis bo'limidagi mavzular o'tilayotganda ushu metoddan foydalansa, ularni ingliz va rus tillaridagi gap bo'laklari joylashish taribi, nmodellari bilan qiyoslab o'rgatilsa, fanlararo integratsiya orqali tushuntirilsa, o'quvchilarda ushu mavzuga qiziqish uyg'otadi, yaxshi tushunadi va ushu mavzu ularning xotirasida yaxda mustahkamlanadi.

1. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini yanaqa rivojlanishining besha usuvor yo'naliishi bo'yicha "Harakalar strategiyasi to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti 2017-yil 7-fevralda PF-4947-sonli farmoni.

2. Natalia Slioussar. Grammar and Information Structure a study with reference to Russian. Copyright, 2007.

3. НематовХ. Лингвистик тадқикот методикаси, методологияса за мешаллари. – Буҳори: НС, 2003.

4. Rahimov A. Kompyuter lingistikasi asoslari. –Toshkent: "Akademnashr", 2011.

5. Yo'ldoshev J.G*. Usmonov S.A. Zamondiy pedagogic texnologiyalumi amaliyutga joriy qilish. –Toshkent: "Fan va texnologiya", 2008.

Maqola modellashtirish texnologiyasidan ta'lim tizimida o'zaro ingliz va rus tillari bilan integratsiyelushishga holda o'qitishning samarador yo'llari haqida fikr yuritilgan.

В статье рассматриваются эффективные способы обучения технологии моделирования в системе образования, интегрированные с английским и русским языком.

The article discusses effective ways of teaching modeling technology in the education system, integrated with the English and Russian language.

РЕЗЮМЕ

РЕЗЮМЕ

SUMMARY